

GOV.UK. URL: <https://www.gov.uk/government/news/uk-announces-further-support-for-ukraines-efforts-to-bring-war-criminals-to-justice> (date of access: 14.02.2024).

4. Foreign, Commonwealth & Development Office. UK government's humanitarian response to Russia's invasion of Ukraine. GOV.UK. URL: <https://www.gov.uk/government/publications/uk-governments-humanitarian-response-to-russias-invasion-of-ukraine-facts-and-figures/uk-governments-humanitarian-response-to-russias-invasion-of-ukraine-facts-and-figures> (date of access: 14.02.2024).

5. Prime Minister's Office. Прем'єр-міністр відвідує Київ: підтримка Великої Британії не похитнеться. GOV.UK. URL: <https://www.gov.uk/government/news/pm-in-kyiv-uk-support-will-not-falter.uk> (дата звернення: 14.02.2024).

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-428-3-13>

PUBLIC DIPLOMACY IN THE FRAMEWORK OF CROSS-BORDER COOPERATION

ЗАСТОСУВАННЯ ГРОМАДСЬКОЇ ДИПЛОМАТІЇ В РАМКАХ ТРАНСКОРДОННОЇ ВЗАЄМОДІЇ

Holovka A. A.

*Candidate of Political Sciences (PhD),
Leading Researcher at the Department
for Research of the Western Region
National Institute of Strategic Studies
Kyiv, Ukraine*

Головка А. А.

*кандидат політичних наук,
провідний науковий співробітник
сектору досліджень
Західного регіону
Національний інститут
стратегічних досліджень
м. Київ, Україна*

З початком широкомасштабного військового вторгнення російської федерації на територію України актуалізувалось питання використання громадської (публічної) дипломатії передусім в частині сприяння зміцненню підтримки України з боку міжнародних партнерів в умовах актуальних викликів, а також з огляду на євроінтеграційні прагнення України. Це особливо важливо для (1) лобювання українських інтересів за кордоном; (2) протидії російській пропаганді та кампаніям

по дезінформації в країнах Європи; (3) протидії риторичі окремих політиків-популістів та політсил чия діяльність на зменшення / повну зупинку матеріально-технічної, військової, фінансової підтримки України з боку країн партнерів.

Не вдаючись до деталізації усіх сформованих наукових підходів до визначення сутності громадської дипломатії, в рамках цієї статті доречно використати напрацювання І. Сухорольської, яка визначає термін «громадська дипломатія» (англомовний термін «public diplomacy») як цілеспрямований впливу держави на іноземні цільові аудиторії громадськості з метою досягнення зовнішньополітичних цілей. Такий вплив може здійснюватися не лише власне державними установами та відомствами, але й широким кола неурядових акторів [1, с. 104]. До них зокрема доречно відносити організації громадянського суспільства, неурядові аналітичні центри, представників волонтерських та правозахисних рухів і т. д. Водночас одним із перспективних напрямків в контексті реалізації такої дипломатії є використання сформованої протягом останнього десятиліття мережі міжрегіональних та транскордонних зв'язків, ділових та гуманітарних контактів між західним прикордонням України та географічно близькими країнами Центрально-Східної Європи (ЦСЄ).

Не ставлячи собі за мету охарактеризувати усі інструменти громадської дипломатії, виокремимо окремі із них, які вбачаємо доречними до застосування в поточних умовах і які гуртуватимуться на описаних вище транскордонних зв'язках та контактах між українськими прикордонними регіонами та країнами ЦСЄ.

Перш за все відмітимо значення неформальних заходів зокрема формату «ділового чаювання» (напр. «Чай з Послом», «Чай з Євродепутатом» та ін.) – зустріч із запрошеним гостем чи гостями (чинними або ж колишніми дипломатами та політиками, високопосадовцями, які володіють високим авторитетом та впливом в політичному житті, ділових колах і т. д.) у неформальній обстановці, за участі запрошених експертів та науковців, організацій громадянського суспільства, представників ділових та дипломатичних кіл. Проведення таких заходів цінне тим, що у ході неформального обговорення дипломати та політики готові дискутувати щодо питань, які не завжди можливо піднімати в рамках офіційного протоколу. Це також розширює можливості для донесення проукраїнських ідей та обговорення можливостей співпраці, реалізації спільних ініціатив і т. д.

Як приклад проведених заходів в форматі ділового чаювання приведемо зустрічі організовані в м. Ужгороді з 2013–2024 рр.:

із Надзвичайним і Повноважним Послом Угорщини в Україні *Міхайєм Баєром*; Надзвичайним і Повноважним Послом Словаччини *Поволом Гамжіком*; Державним Секретарем Словацької Республіки *Петером Буріаном*; Віце-Прем'єр-Міністром, Міністром закордонних справ та європейських питань Словацької Республіки *Мирославом Лайчаком*; Надзвичайним та Повноважним Послом Словаччини в Україні *Юраєм Сівачеком*; Депутатом Європейського Парламенту від Словацької Республіки *Іваном Штефанцем* (загалом проведено три зустрічі у такому форматі); Президентом Словацької Республіки (1999–2004) *Рудольфом Шустером*; Президентом Словацької Республіки (2004–2009) *Іваном Гашипаровичем*; Надзвичайним і Повноважним Послом Чехії в Україні *Радеком Матулою*; Головою Політвідділу, Першим секретарем Посольства Японії в Україні *Дайсуке Мінаміно* [4].

У цьому ж контексті доречно зауважити, що одним із ефективних інструментів громадської дипломатії стати створення комунікаційного майданчику у форматі «дискусійного клубу» із залученням як українських так і зарубіжних експертів, а також політиків (зокрема депутатів Європейського парламенту та національних парламентів країн Європи, місцевого самоврядування), представників дипломатичних та ділових кіл України та країн ЦСЄ. Актуальність створення такого майданчику обумовлена необхідністю залучення широкого кола європейських політиків, експертів та науковців з метою обговорення найбільш гострих проблем, формування додаткового каналу впливу на політичний порядок денний країн Європи, Європейського Союзу, лобіювання інтересів України.

Окремо відмітимо, що важливо також виокремити основні *тематичні напрямки* застосування таких інструментів. Перш за все перспективним напрямком доречно вважати сприяння активізації взаємодії в частині протидії російським кампаніям по дезінформації, прихованій проросійській пропаганді. Країни ЄС включно регіон ЦСЄ уразливі до інструментів російської гібридної війни зокрема в інформаційній сфері. Це впливає на суспільно-політичну сферу та настрої населення цих країн: як приклад приведемо сусідню з Україною Словаччину, яка стала одним із стратегічно важливих партнерів Києва в умовах російської агресії зокрема в частині надання військової техніки і водночас серед словацької громадськості зафіксовано один із найнижчих рівнів схвалення підтримки України, включно військової та фінансової (див. табл. 1).

**Окремі результати Республіки (Eurobarometer,
Січень-Лютий 2023 р.),
які стосуються підтримки України з боку ЄС.
Відповіді респондентів на питання «ЄС вжив низку заходів у
відповідь на вторгнення Росії в Україну. Наскільки ви згодні
чи не згодні з кожним із них ці вжиті дії» (%) [3]**

		Пов- ністю згідний (-на)	Ско- ріше згід- ний (-на)	Скорі- ше не згідний (-на)	Пов- ністю не згід- ний (-на)	Важко відпо- вісти
<i>Введення економічних санкцій проти російського уряду, компаній і фізичних осіб (%)</i>	Результати опитувань в Словаччині	26%	23%	17%	27%	7%
	Узагальнені результати опитувань серед країн ЄС	42%	32%	13%	8%	5%
<i>Фінансування закупівлі та постачання військової техніки в Україну (%)</i>	Результати опитувань в Словаччині	17%	21%	19%	37%	6%
	Узагальнені результати опитувань серед країн ЄС	32%	33%	16%	13%	6%
<i>Надання фінансової підтримки Україні (%)</i>	Результати опитувань в Словаччині	27%	26%	21%	21%	5%
	Узагальнені результати опитувань серед країн ЄС	40%	37%	12%	7%	4%
<i>Виступаючи проти російського вторгнення в Україну, ЄС захищає європейські цінності (%)</i>	Результати опитувань в Словаччині	26%	30%	15%	16%	13%
	Узагальнені результати опитувань серед країн ЄС	41%	37%	10%	6%	6%

Окрім виключно зовнішньополітичних та безпекових цілей описані вище інструменти громадської дипломатії можуть бути використані для цілей посилення транскордонної кооперації, економічного та

гуманітарного розвитку регіонів та громад. Передусім йдеться про визначення стратегічних цілей розвитку спільного прикордоння, взаємодії у стратегуванні окремих сегментів (економіка, туризм, наукові та технологічні інновації), посилення існуючих та створення нових транскордонних структур (як-от, єврорегіони чи EGTC), просування пропозицій щодо внесення змін до міжнародних договорів та принципів організації транскордонного співробітництва тощо.

До того ж громадська дипломатія розширює можливості щодо промоції економічного потенціалу громад та регіонів, встановлення симетричного партнерства між громадами прикордоння, залучення інвестицій для розвитку малого та середнього бізнесу та ін., що має стратегічне значення в умовах економічних та гуманітарних наслідків російської агресії.

Отже, застосування інструментів громадської дипломатії в умовах актуальних викликів варто розглядати як чинник зміцнення зовнішньополітичних позицій та відстоювання національних інтересів України. Ефективність таких інструментів пов'язана передусім із залученням широкого кола неурядових організацій, приватних установ, які зокрема можуть використовувати сформовану мережу транскордонних зв'язків та контактів між західним прикордонням України та регіоном ЦСЄ для цілеспрямованого впливу на цільові аудиторії, активного формування проукраїнського середовища серед європейських політиків та громадських діячів.

Література:

1. Сухорольська І. Ю. Громадська (публічна) дипломатія в сучасних міжнародних відносинах: нові тренди і особливості. *Регіональні студії*. 2022. № 30. С. 103–107.
2. Сухорольська І., Ірина Климчук І. Громадська (публічна) дипломатія в умовах агресивної війни росії проти України. *Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії*. 2022. 43. С. 322–331.
3. Standard Eurobarometer 98 – Winter 2022–2023. URL: <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2872>
4. «Чай з Євродепутатом»: Євросоюз та Україна: спільний шлях до Перемоги. Центр аналізу регіональних ризиків. URL: <http://rrac.com.ua/yevrosoyuz-ta-ukrayina-spilnij-shlyah-do-peremogi/>
5. World politics.